

Natura 2000-handleplan 2016–2021

Sølsted Mose

Natura 2000-område nr. 100

Habitatområde H89

Titel: Natura 2000-handleplan 2016-2021 Sølsted Mose

Udgiver: Tønder Kommune

År: 2017

Forsidefoto: Dyndsmerling, Bernt René Voss Grimm

Kort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering © Tønder Kommune

Må citeres med kildeangivelse.

TØNDER KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Baggrund.....	5
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan	7
Behov for indsatser.....	8
Indsatser fordelt på aktør	9
Prioritering af den forventede indsats.....	10
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	11
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	12
Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan	13
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	14
Bilag 4: Kortbilag	15

Resumé

Handleplanen for Sølsted Mose beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for arten dyndsmølingen, som har en væsentlig forekomst i området.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Baggrund

Miljø og Fødevareministeriet har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på ministeriets [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Tønder Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for Habitatområde 100 Sølsted Mose.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Der er ingen offentlige lodsejere i Sølsted Mose.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). De berørte kommuner har screenet planens indhold. Det vurderes ikke, at planen vil få en negativ indvirkning på miljøet, og derfor har kommunen

truffet afgørelse om, at der ikke skal foretages en udvidet miljøvurdering. Afgørelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 4, i miljøvurderingsloven.

Derudover bemærkes det, at der for samtlige statslige Natura 2000-planer foretaget en strategisk miljøvurdering. De udarbejdede kommunale Natura 2000-handleplaner har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Handleplanerne sætter ikke nye rammer for fremtidige anlægstilladelser og vil ikke kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Hensigtsmæssig hydrologi	Udbetalt erstatning på 10 ha arealer, som fik pålagt vådområdedeklaration til to private lodsejere
Etablering af vandhuller	1 stk. realiseret på privat areal

Tabel 2. Der er afsluttet følgende Life-projekter:

EU LIFE Sølsted Mose, højmoseprojekt med et samlet projektområde på 240 ha. Projektet har omfattet rydninger og etablering af optimale vandstandsforhold. Der er tinglyst vådområdedeklaration på samtlige projektarealer. Se bilag 4.
--

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000-område 100 Sølsted Mose beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor allerede igangsatte indsatser for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i deres helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Samspil mellem indsats for naturtyper og arter

Fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2010-2015 vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien.

Indsats for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer

Behovet for indsats på de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i området for perioden til og med 2021, fremgår af skovhandleplanen for perioden.

Modstridende interesser

Naturtypen højmoser er højt prioriteret på landsplan. En forøgelse af arealet med aktiv højmoser vil kunne ske på bekostning af nedbrudt højmoser, hængesæk, skovbevokset tørvemoser og evt. brunvandet sø. Det prioriteres at skabe større sammenhængende områder med aktiv højmoser. Udvikling af aktiv højmoser vil kunne konflikte med krav om sikring af velegnede levesteder for dyndsmørling. Artens krav til levesteder søges derfor indtænkt i forbindelse med indsatser for at skabe aktiv højmoser.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne

Indsatserne for 2. planperiode er løftet i forbindelse med LIFE-projektet. De resterende vedplanter ryddes ikke, men forventes at drukne i forbindelse med højere vandstand i mosen.
--

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Overvågning af dyndsmørling	ja	nej	Efter behov

Indsatser fordelt på aktør

Der er i forbindelse med det afsluttede EU-LIFE-projekt udarbejdet en plejeplan for området. Plejeplanen indeholder en fordeling af indsatser mellem Fugleværnsfonden og Tønder Kommune. Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne. Der er ingen statslig ejede arealer i Sølsted Mose. Tønder Kommunes planlagte indsats for arter kan ses i tabel 4.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle
- bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 3 og 4). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Indsatsen prioriteres som følger:

1. *EU-LIFE-projektet*. Der arbejdes med at sikre at indsatserne i den udarbejdede plejeplan overholdes, så der opnås optimal pleje og vandstand i området.
2. *Indsats for dyndsmørlingen*. Der arbejdes på at sikre dyndsmørlingens levested.
3. Indsatser i områder med positiv lodsejerinteresse prioriteres.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Tønder Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 5, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 5 viser kommunens plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 5. Forventet plan for interessentinddragelse

Projektnavn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af Grønne Råd	Kommunerne afholder møder 3 gange årligt	Hele planperioden
Dyndsmerlingens levesteder	Kommunen kontakter lodsejere, når der er behov for tiltag i forbindelse med dyndsmerlingens levesteder	Efter behov

Projekterne gennemføres i videst omfang ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Der er ingen offentlige lodsejere i Sølsted Mose.

Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan

Generelle retningslinjer

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
- Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
- For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Specifikke retningslinjer

- Tønder Kommune og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på dyndsmerling, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning).

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område 100 Sølsted Mose som består af habitatområdet H89.

Tabel 6. Naturtyper på udpegningsgrundlaget 1*

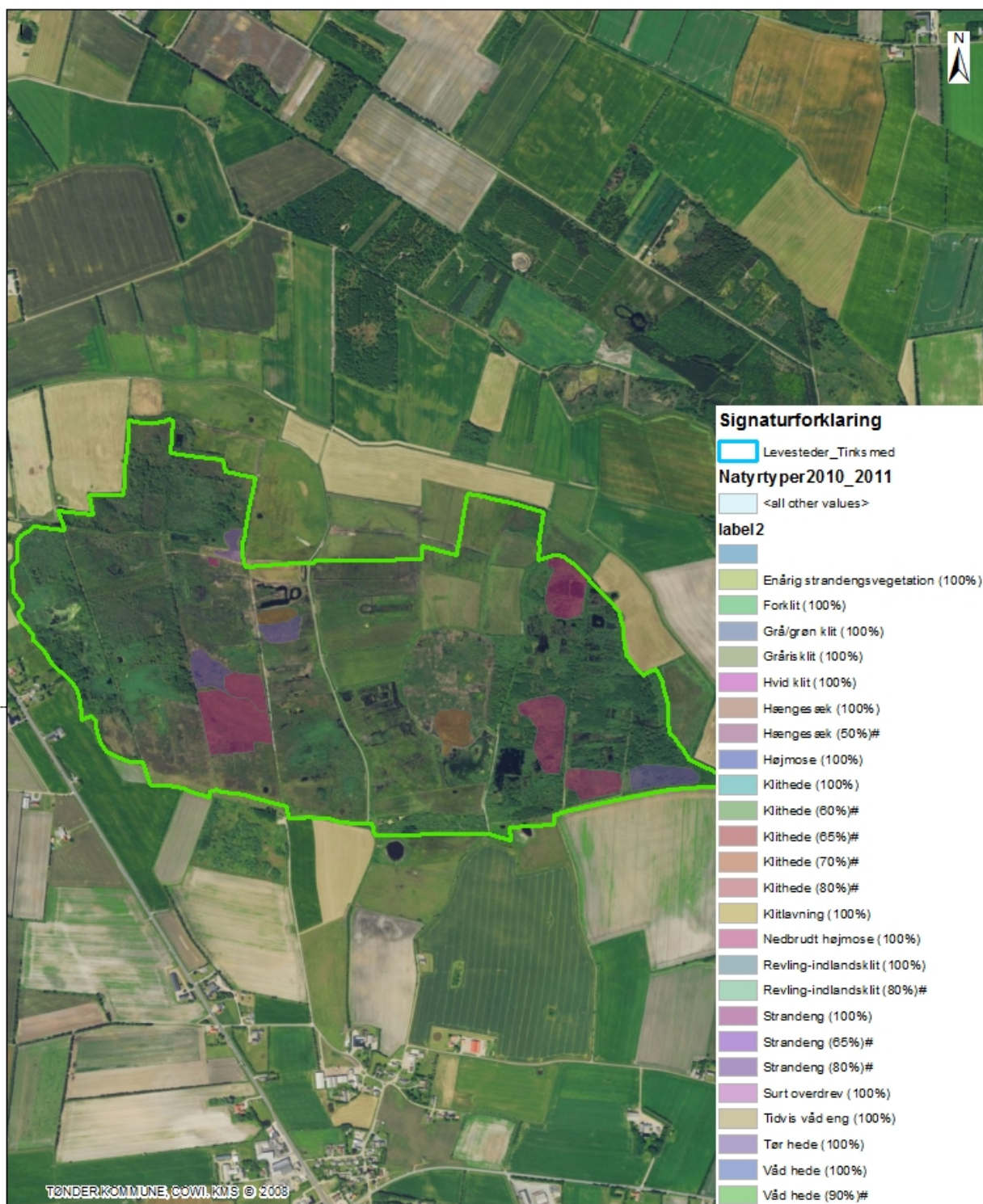
Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighe d
		Tønder Kommune
3160	Brunvandet sø	-
7120	Nedbrudt højmoser	9,7 ha
91D0	Skovbevokset tørvemoser	25,5 ha
4030	Tør hede	3,4 ha
7140	Hængesæk	1,7
I alt*		40,3

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

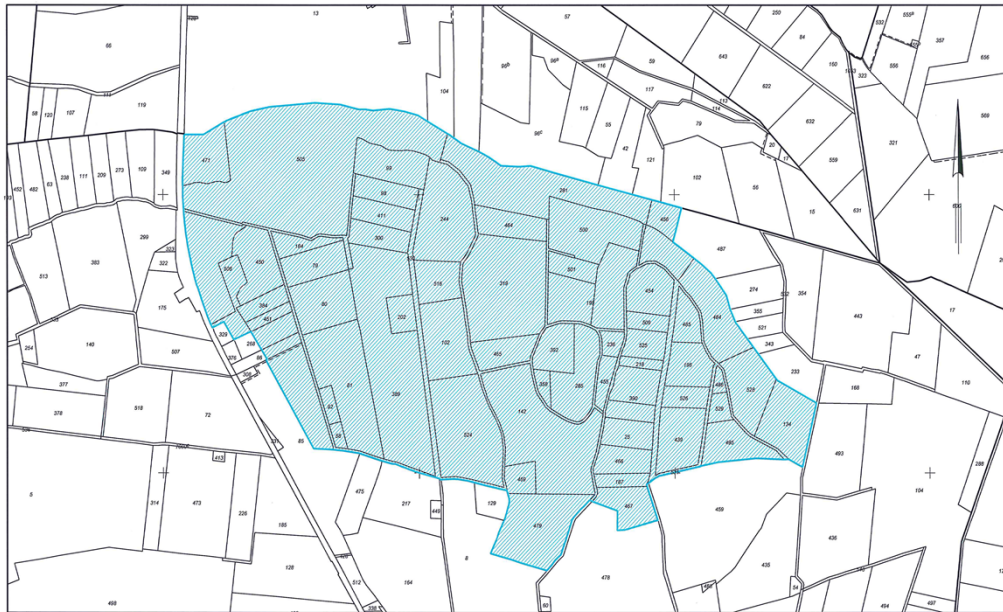
Tabel 7. Arter på udpegningsgrundlaget

<i>Dyndsmerling</i>

Bilag 4: Kortbilag

EU-LIFE-områdets afgrænsning – områder pålagt vådområdedeklaration.

 Arealer der ifølge Jordfordeling Sølsted Mose er pålagt vådområdedeklaration.

Sølsted Mose Jordfordeling

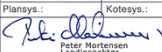
Matr.nr. 384 m.fl. Sølsted, Abild

Tander Kommune

Region Syddanmark

J.nr.: 137193 Brug: mc Måst.: 1:10000 Dato: 19. nov. 2013 vådområde

 Hvenegaard & Jens Bo
LANDINSPEKTØRER A/S
København SE, 8000 Sønderborg, tel. 79 62 82 21 - fax 79 62 22 88

Planlagt:
Kotesys.:
Peter Mortensen
Landinspektør